

BŮH SOUDÍ SODOMU

Převod materiálu

David Nežil

Pořadí v lekci

9

Vstupní verš: Žalm: 105,7-8 — *Je to Hospodin, náš Bůh, kdo soudí celou zemi. Vždyť pamatuje na svou smlouvu, na slovo, jež přikázal tisícům pokolení.*

. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

-**Boží výrok o Abrahamovi** (18,17nn): Abraham byl vyvolen jako praotec lidu, který si má předtím hledat spravedlnosti a práva. Z tohoto pohledu je potom třeba pohlížet na Abrahamův přímluvný zápas: přimlouvá se a zápasí s Hospodinem jako svědek Boží spravedlnosti.

- **křik Sodomy a Gomory** (18,20nn), Hospodin slyší nejen nářek porobených (např. Ex 2,23nn), ale též ryk přisobený lidskou svévolí, bezprávím a zvráceností. Sodomo-gomorský křik signalizuje, že s onou společností je cosi v hlubokém nepořádku. Není to důsledek jednotlivých lidských provinění, hříchů tu má "sociální" pospolitý rozměr - nevládne tu právo, pokoj a bezpečí. Proto Hospodin "sestupuje", aby se o tom "na vlastní kůži" přesvědčil. Jak toto Boží šetření situace na místě dopadá - viz jednomyslná reakce sodomských obyvatel (všech čtvrtí a společenských hodnot - srv. 19,4) na Lotovy návštěvníky.

- **Abrahamova reakce na Boží výnos o Sodomu** (v.23nn) - jakoby v té chvíli "měl Abraham lepší smysl pro spravedlnost než Bůh! Přesně takového však chce Bůh Abrahama mít: chce, aby se dovedl statečně rozhodnout pro zachování jeho cesty a vyvyšování jeho jména a aby se zastal každého, kdo je utlačován. ... Abraham je zasažen ve svém svědomí a my se stáváme svědky toho, jak se opovažuje podle svého svědomí jednat." (Nico ter Linden, Povídá se... str. 87) Abraham vede zápas o to, aby se v Božím rozhodnutí v poslední neprojevila spravedlnost "pouze lidská". Brání se uznat, že by se mohl dostat ke slovu princip kolektivní viny. Odmítá "revoluční" pojetí práva "když se kácí les, lítají třísky". Ptá se, není-li z pohledu totální likvidace nakonec jedno, zda člověk o něco usiloval, či ne - není-li trest v poslední nivelizační hodnot. S tímto přístupem přece nemá Boží spravedlnost nic společného.

Boží odpověď (v.26) dosvědčuje, že kritický pohled je zaměřen na Sodomu právě jako na město, obec, pospolitost. Stačí ovšem pouhý zlomek spravedlivých, aby se Hospodin smiloval nad CELOU obcí. Viditelně odlišná menšina tu představuje šanci nového začátku.

-**Sodomští jsou** v Abrahamově modlitbě označeni **zasevělníky**. Svěvolník nerespektuje smlouvu (Jr 11), nepociťuje vředy druhému odpovědnost. Jde o nedostatek spolulidství.

-**Lot se ujímá příchozích** - Lot sedí v bráně, zastává tedy správní funkci. Spolurozhoduje v soudních případech, nese tedy odpovědnost za dodržování práva - mj. i práva hosta požívat pohostinství i ochrany. Závažnost Lotovy reakce (19,2-3) podtrhuje i to, že v tomto případě se "poprvé v bibli nocuje". Jestliže Lot příchozí nechce nechat nocovat na veřejném prostranství, svědčí to o tom, že nemá důvěru v kvalitu sodomského veřejného prostoru (srovn. např. Iz 59,14).

I v krizové situaci Lot stojí za svým rozhodnutím ujmout se příchozích - proto je ochoten vydat sodomským vplen své dcery, jen aby zaručil bezpečí těch, které přijal jako hosty. (v. 8) Platí přitom, že ve staroorientálním pohledu byla hodnota ženské příslušnice rodiny nižší, než kohokoli, kdo byl mužského

rodu. Bylo ?asté, že dcery byly v nouzi prodávány do otroctví.

Vysv?tlit tento motiv d?tem je samoz?ejm? obtížné. Není pot?eba oslabovat hr?znost variant, p?ed nimiž Lot v oné chvíli stojí. Ta hr?znost však nesv?dí proti Lotovu p?vodnímu rozhodnutí ("nem?l si v takovém míst? jako Sodoma brát dom? hosty") - ale usv?d?ují sodomskou spole?nost z toho, jaké pom?ry tam vládou.

- **reakce sodomských muž?**- "vyve? nám je, a? je poznáme"- jednohlasé volání sodomských muž? dosv?d?uje, že necht?jí respektovat Lotovo rozhodnutí p?ijmout cizince, ale naopak p?íchozích sexuáln? zneužít, p?ipravit je o lidskou d?stojnost a nakonec z?ejm? i o život. "Sodomský h?ích" v souvislostech tohoto p?íb?hu vyr?stá práv? z toho, že není respektováno právo p?íchozího na ochranu a lidskou d?stojnost. Znásiln?ní je d?sledkem tohoto postoje.

-**vyve? je z tohoto místa** (12b) - Lotov? rodin? je nabídnuta záchrana, odpovídající záchran? Izraele zprost?ed vzpurné a svévolné moci egyptského faraóna. Záchrana se d?je za úsvitu - poté, co vzešla jit?enka a p?edtím než vzejde slunce. I tento moment zd?raz?uje naléhavost a neopakovatelnost p?íležitosti. P?esto musí být Lot a jeho rodina vyveden tém?? násilím.

-**Lotova** odpov?? na nabídku záchrany (v. 18-20) je písni?ka polovi?até víry "Ne tak, jak mi nabízíte, ale podle m?". Neslyšíme radostné "B?h je záštita má", ale "chci zase do m?sta - aspo? do mali?kého Soaru - tam zachráním život sv?j." Název m?sta -**Soar**, Mali?ké dokresluje Lot?v postoj. Nechce být zachrán?n cele, úpln? - ale jen trošku. Pokud jde o víru, je troška?. A tak se usídlil v Troška?ov?.

-**ohlédnutí Lotovy ženy** - je v p?ímém rozporu se zápo?dí posl?, vyvád?jících Lotovu rodinu k záchran? (v. 17). Pohled je zmín?n jako reakce na podvrácení Sodomy. Nemá tedy povahu nostalgického vzpomínání. Spíše podlehl pokušení zachrán?ných "popást se pohledem" na díle Božího trestu. (srvn Jn 4,5).

-**záv?r p?íb?hu** - 19,29 (dosl.*A stalo se, ... (že) rozpomn?l se Hospodin na Abrahama a vytrhl Lota zprost?ed zkázy*) spojuje záv?r s úvodní scénou: Abrahamova modlitba nezn?la naprázdno. Jediný spravedlivý, Lot, sice nesta?il na záchranu celého m?sta, byl však vychvácen zprost?ed místa ?ítícího se do zkázy. P?íb?hu jeho záchrany v?nuje vypráv?ní víc prostoru než popisu zkázy Sodomy.

2. úskalí textu:

-**Abrahamovo smlouvání** - zápas o snížení po?tu spravedlivých je veden n?kdy až demagogickými argumenty (viz nap?. 28a). Abraham se ovšem nestaví do pózy tragického odvážlivce, který svou lstivostí zm?ní krutý a necitelný osud, z?stává pokorným prosebníkem. Práv? na tomto**jeho p?ístupu** je z?etelné, že pokoru nelze zam?ňovat s otup?lou p?izp?sobivostí tomu, co na ?lov?ka zrovna dolehne. Pravá pokora po?ítá s možnostmi Božího milosrdenství, které ani zdaleka nemusí být z?ejmé našemu pohledu ?i zkušenostem.

- d?ti ?asto modlitbu chápou jako prost?edek k dosažení jinak t?žko uspokojitelných pot?eb (lepší známky ve škole, zájem druhých, a pod.) Modlitba není nástroj k pln?ní mých p?ání a cíl?. Abrahamova p?ímluva nevyvolá zázrak, ale Boží zásah - B?h posílá posly, jejichž zpráv? musí Lot a další uv??it.

- nenavozujte dojem, že**správn? dlouhou modlitbou** m?žete docílit svého. P?íb?h není "magickým" návodem, jak se správn? ?i ú?inn? modlit, jak po?ádat "modlitební strážce" apod. P?edm?tem Abrahamových proseb navíc nejsou ovšem osobní zájmy, ani pouhé p?íbuzenské sympatie k Lotov? rodin? - ale zájem o prosazení skute?né spravedlnosti.

- vyvarujte se ztotožn?ní sou?asných katastrof (záplavy, ekologické katastrofy a pod) s Božím rozhodnutím k trestu. P?íb?h nechce vysv?tlit, pro? se stala katastrofa v Sodom? a Gomo?e, ale vyznava?sky dosv?d?uje, že spole?nost, obec, ve které nevládne spravedlnost, se ?ítí (navzdor vn?jší prosperit?) do záhuby.

- v d?tech nesmí vzniknout dojem, že starozákonní B?h je tvrdý mstitel, kdežto novozákonní B?h je laskavý otec; B?h Abraham?v a Otec Ježíše Krista je stejný ve svém zájmu o spravedlnost i o ty, kteří jsou ob?ti násilnictví, pýchy a bezpráví.

3. pom?cky:

- Biblický atlas; obrázek rozvášněného davu, rvačky mezi d?tmi, totálně zničené krajiny (zničené d?sledkem lidské aktivity)

osnovy vypráv?nípro mladší d?ti:

Vypráv?jte nejprve z perspektivy Abrahamovy (bod I-III) a potom z perspektivy Lotovy

I. Motivace - s prosbou

II. "Boží p?ítel" Abraham se dovídá o úd?lu Sodomy

III. Abrahamova reakce - reakce spravedlivého - se modlí za Sodomu

IV. B?h slyší Abrahamovy námitky i prosby a odpovídá

V. Boží poslové p?icházejí do Sodomy, Lot se jich ujímá

VI. Ohrožení host? i Lota

VII. Záchrana Lota zprost?ed m?sta odsouzeného k zániku

motivační uvedení do p?íběhu:

Motivace - prosba - vztahuje se k za?átku p?íběhu

Kdy o n?co prosíte? Je vhodná chvíle pro prosbu až tehdy, když si nem?žete pomoci sami ?i prosadit své plány vlastní silou? Prosíme jenom tehdy, když sami n?co pot?ebujeme?

Následující motivace je ur?ena spíše starším d?tem. Nenavazuje p?ímo na d?tské zkušenosti - spíše doprost?ed nich vnáší nový p?ekvapivý moment. Tímto pohledem "p?ekvapuje" i B?h Abraham?v.

Víte, podle ?eho se hodnotí úroveň spole?nosti? (podle pr?m?rné mzdy, výkonu hospodá?ství, síly armády, zákon?...) Myslíte, že o n?čem vypovídá i to, kolik p?ijímá uprchlík? a jak se o n? postará?

Vypráv?ní:

1. Hospodin Abrahamovi odhaluje své zám?ry

(Už jste n?kdy slyšeli že n?kdo volá: Sodoma Gomora? Co to znamená?)

(Jak to vypadá, když jeden ?lov?k (t?eba ve t?íd?), za?ne ostatní šikanovat a terorizovat? A co když je takových lidí celá parta? M?že s tím ?lov?k n?co d?lat? M?že se nap?íklad postavit skupin? skinheads? Co by se stalo, kdyby pravidla skinhead? za?ala platit jako zákony?)

T?i muži, kte?í tenkrát p?išli za Abrahamem, tam nebyli jen proto, aby mu pov?d?li, že bude mít syna. Mí?ili ještě dál – do m?sta, které se jmenovalo Sodoma. V Sodom? neplatily žádné zákony – jenom zákon siln?jšího. P?ežil jenom ten, kdo m?l víc síly, delší klacek, siln?jší zbra?, kdo p?inutil ostatní, aby mu sloužili. V Sodom? vládl strach a násilí. Spole?nost, kde neplatí právo a spravedlnost, se za?ne vždycky rozpadat. Když se lidé nenávidí, nakonec se zni?í. (Znáte takové státy, kde se vládne násilím, pomocí diktatury, pomocí armády? Co s tím B?h d?lá? Jak je to u nás? Platí tu vždy právo a spravedlnost?) V Sodom? to vypadalo, jako by žádný Hospodin ani nebyl. Jenže to byl omyl. B?h nenechal Sodomu bez povšimnutí. I v tam bude zjednána spravedlnost.

Hospodin nezaml?el Abrahamovi své zám?ry. Po celý život ho u?il spravedlnosti a lásce. Proto má také te? Abraham poznat, že Sodoma hrozí zkáza. (Známe také Hospodinovy zám?ry? Poznáme, když se n?kde d?je nespravedlnost a bezpráví?)

2. Abraham bojuje za Sodomu

Abraham mohl ?íct: „A? si ti pacholci sn?dí, co si nava?ili.“ Mohl si škodolib? mnout ruce, že Sodoma už brzo padne, protože se tam lidé mezi sebou požerou. Ale Abraham se u Hospodina nau?il ještě n?ěmu jinému: že spravedlnost není jenom vina a trest. Že k spravedlnosti, aby byla dokonalá, pat?í také odpušt?ní, milost a soucit.

Proto za?al Abraham Hospodina prosit, jestli by n?jak nemohl Sodomu zachránit. Modlil se a p?ímlouval, prosil a ?íkal: Bože m?j, není ještě šance pro Sodomu? Co kdyby tam bylo padesát lidí, kte?í žijí spravedliv? ? P?ece t?ch padesát by sta?ilo na to, aby s tvou pomocí pomohli zachránit i ostatní a celé m?sto.

Hospodin Abrahamovi odpov?d?l a ?ekl: "Najdu-li v Sodom? padesát spravedlivých, bude to dost, abych ušet?il celé m?sto." Ale Abraham p?emýšlel a pak se modlil znovu: „Bože, ale co když tam bude t?ch spravedlivých o p?t mén?? I ?ty?icet p?t lidí m?že p?ece ostatní zachránit. A B?h znovu odpov?d?l – sta?í i ?ty?icet p?t. Ale Abraham se p?ímlouval ještě dál a ?íkal – co když jich tam bude jen ?ty?icet, t?icet, nebo jen dvacet? A B?h pokaždé odpov?d?l: I pak má to m?sto ještě šanci a já mu pomohu.

Abraham se obrátil k Bohu ještě jednou a v?d?l, že tentokrát je to naposled: „M?j Bože, co když tam bude žít jenom deset spravedlivých? Má pak to m?sto ještě nad?ji? M?že být i tak zachrán?no?“ „I potom má to m?sto šanci a m?že být zachrán?no“, zn?la poslední Boží odpov??. Rozmluva skon?ila a Abraham se vrátil dom?.

Pro? zrovna deset. ?íká se, že n??í osud visí na vlásku. P?edstavte si to doopravdy – n?jaká t?žká v?c (Sodoma, její budoucnost) visí na padesáti vlasech. Abraham se snažil odebrat vždy kousek, a ještě to drželo. Ale je tu hranice. Když je t?ch vlas? málo, pak už tu tíhu neudrží, p?etrhnou se a celé to spadne.

Jak mohlo deset spravedlivých zachránit m?sto? M?že menšina zachránit v?tšinu? U Pána Boha to možné je. On je p?ipraven kv?li n?kolika lidem zachránit i velké množství. (Když se demokraticky hlasuje, vyhraje v?tšina a menšina se musí pod?ídit – i když práv? menšina p?itom m?že mít pravdu?)

3. Poslové v Sodom?

Poslové p?išli do Sodomy a hned v brán? uvid?li Lota. Kdo sed?l v brán?, ten spolurozhodoval u soudu. M?l zachovávat právo a spravedlnost. K tomu pat?ilo i postarat se o hosta. Lot vzal proto posly dom?. Báł se, co

by se jim stalo, kdyby nocovali na ulici.

A opravdu – ještě než šli spát, sehl se dav kolem Lotova domu a začal pokřikovat a pak řvát: „Dej sem ty cizince, ať si s nimi užijeme.“ Lot se jenom vyděšeně koukal z oken, jak se tam míhá bezpočet pochodní, a přemýšlel, jestli dveře vydrží. „Hej Lote – pošli je sem.“ Hlasy zněly čím dál tím vztekleji. Lot už byl strachy bez sebe, ale přesto posly bránil. „Dám vám radši své dcery. Jenom neubližujte mým hostům.“ „Ty smradlavej vandraku. Sám si přitáhl kdovíodkud a nás budeš používat?“ ozývalo se dole. Přilétl první kámen a dav se pokusil vyrazit dveře. V tom poslové vtáhli Lota dovnitř a seslali slepotu na muže venku, takže nedokázali trefit do domu.

(Má cenu diskutovat se řvoucím davem (např. se skupinou fotbalových fanoušků)? Mají u nás hosté (třeba uprchlíci) také nějaká práva? Co znamená právo na azyl? Je poblíž vašeho města třeba tábor pro uprchlíky?)

4. Záchrana Lota a jeho prosba

Poslové řekli Lotovi: „Jednej rychle, shromáždí celou svou rodinu, všechny, kdo patří k tobě, koho máš rád a vyveď je odtud.“ Lot obešel všechny přátele, zašel i za muži, kteří si měli vzít jeho dcery. Všechny varoval: „Toto město už to má špatné, zachraňte se spolu se mnou.“ Ale všude se mu jen vysmáli. Nikdo nevěřil, že by slova Božích poslů mohla být pravdivá. Jim se v Sodomě líbilo, tak co. (Co znamená přísloví Komu není rady, tomu není pomoci?)

Lot se vrátil se domů a poslové na něj naléhali: „Vezmi manželku a dcery a honem utečte, jde vám o život.“ Lot ještě váhal, třeba to přece jenom nakonec dopadne dobře. Tehdy ho poslové i s ženou a dcerami doslova vyvlekli z města ven. Tak daleko sahala Boží milosrdenství.

Lot dostal příkaz: Utíkej a nezastavuj se a neohlížej se. Uteč na horu, abys nezahynul. Ale Lotovi se na horu nechtělo, ve městě se mu líbilo víc. A tak začal smlouvat: „Na horu ne. Podívej, tamhleto město, jak je malinké, smím tam utéct? Není přece jako Sodoma, je mnohem menší.“ Lot mluvil a mluvil, až si svojí vůli prosadil. Odešel tedy do toho malinkého města, města Soar. Bylo tak malinké, jako jeho víra.

(Jak lidé reagují na zmínku o božím soudu? Jsou i dnes boží slova k smíchu?)

5. Zkáza Sodomy a Lotova žena

Pak začalo dílo zkázy. Sodoma i Gomora byly zcela zničeny i se svým okolím. Když však Lotova rodina odcházela, jeho žena se ohlédla, i přes výslovný zákaz poslů. Proč? Chtěla se snad ještě naposled podívat na město? Nebo chtěla vidět, jak Boží soud ničí město? Nebo se chtěla se pokochat pohledem na to, jak ti zlí sodomští dostávají co proto? Nevíme. Byla to však neposlušnost, a tak se v tu chvíli Lotova žena změnila v solný sloup.

6. Abraham

Když bylo ráno po všem, vrátil se Abraham k místu, kde stál dříve před Hospodinem. A viděl, že Bůh v tom městě nenašel ani deset spravedlivých. Tam, kde stávala obě pyšná města, byly jenom ruiny a popel. Ale přesto Bůh jeho modlitbu vyslyšel. Zachránil Lota a poslal ho pryč ze zkázy. Tak jedná Bůh. Netrestá slepě, padni komu padni. Je milosrdný a slitovává se. (Můžeme za přírodními katastrofami vidět Boží soud?)

Modlitba:

Prosíme tě Bože, už nás brát tvoje slova vážně. Už nás přimlouvá se za ty, kteří potřebují tvoji pomoc. Ať s láskou přijímáme ty, kdo jsou u nás na návštěvu, protože museli utéct z vlastní země. Amen

Podněty pro rozhovor:

- V kterých biblických příbězích jsme ještě sváděti nálehavého modlitebního zápasu? Jak se změnili ti, kteří ho byli účastní?
- Jsou petice druhem přimluvy za druhé?
- Dá se modlitbou odvrátit zlé lidské rozhodnutí?
- V čem je protikladný postoj k Sodomu u Abrahama a u Lotovy ženy (Abraham prosí, Lotova žena se chce dívat, jak Bůh trestá)?
- Má vystoupení jednotlivce uprostřed rozvášněné většiny smysl? (Lot proti davu, viz 2P 2,7)
- Kdo dnes do naší země přichází v podobném postavení jako biblioté "hosté a přichozí"? - turisté - uprchlíci - zahraniční dělníci - zahraniční státní návštěvy.
- Kde je poblíž vašeho sboru nejbližší uprchlický tábor? Víte, že některé sbory s uprchlíky navazují kontakty a pomáhají jim usadit se v naší zemi?
- Když lidé říkají, že přírodní pohromy (zemětřesení, tajfun) jsou Božím trestem, je to pověra nebo víra?

Odkaz na pracovní list

[09 Bůh soudí Sodomu](#)

[09 Bůh soudí Sodomu - st](#)

Odkaz na píseň

[Mému Bohu patří země, též i nebe se sluncem](#)

[Kdo se vzdává cest, kterým vládne hříšník](#)

[Odpuď \(EZ688\)](#)

[Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme](#)

[Kdo na kolenou kleší, vídá dál](#)

[Pán Bůh je síla má, všechna obrana má](#)

[Blues \(SV26\)](#)

[Viděl jsem tě Pane \(SV370\)](#)

[Pane Bože, prosíme tě \(BTS32\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 1](#)

Biblický odkaz (kat)

[Genesis 18,16–19,29](#)